

Editorial

Vážení čtenáři,

na konci každého roku se vždycky zamýšlíme nad výsledky své práce, rekapitulujeme, hodnotíme. Náš pracovní čas bývá ale tak naplněn, že už spíše žijeme přípravou činností v roce 2002.

Zabezpečení úkolů, které jsou již dnes zřejmé, bude vyžadovat nejen využití stávající kapacity Národního vzdělávacího fondu, ale i její rozšíření.

- Budou vrcholit práce na přípravě využívání Evropského sociálního fondu, dopracování dokumentů, především sektorového operačního programu Lidské zdroje i budování struktur pro administraci ESF
- Začne implementace Phare 2000, vyhlášení výběrových řízení na projekty financované z Fondu lidských zdrojů v regionech Severozápad a Moravskoslezském
- Dokončíme program PALMIF, který rozvíjí nástroje aktivní politiky zaměstnanosti už od roku 1992
- Po dopracování a schválení programových dokumentů Phare 2002 bude nezbytné začít urychleně jeho realizaci, zejména projekty dlouhodobějšího charakteru, jako např. vybudování dvou modelových center dalšího vzdělávání
- Pro MPSV zpracujeme řadu analytických prací v oblasti zaměstnanosti a kvalifikace, významně bude pokračovat i spolupráce týkající se sociálních služeb
- Bude pokračovat program Leonardo da Vinci a NISP
- Plně se rozběhne iniciativa EQUAL
- Významným počinem je vybudování sekce rozvoje lidských zdrojů v rámci NVF. Tato sekce bude odborným koncepčním útvarem, zodpovídajícím za konzistentnost výstupů jednotlivých útvarů NVF v oblasti RLZ, ale i vstupů do různých dokumentů.

pokračování na straně 4

Rozhovor s náměstkem ministra financí doc. Ing. Jiřím Volfem, CSc.

V rámci projektu „Budování institucionálních kapacit pro řízení veřejných financí a rizik“, financovaného z grantu Světové banky, připravilo v roce 2001 Ministerstvo financí ve spolupráci s Národním vzdělávacím fondem cyklus seminářů a školení, zaměřených na výkonnou a střednědobou rozpočtování v České republice.

Jaké byly důvody a okolnosti uspořádání vzdělávacího cyklu právě s tímto zaměřením?

Odpověď je snadná. Jde prostě o zdokonalování procesu rozpočtování využíváním nejnovějších dosažitelných poznatků a zkušeností. Rád bych zdůraznil, že jsme vděčni všem, kteří nám v této snaze pomáhali ať finančně, organizačně, svým poznáním nebo vlastní aktivní spoluúčastí v auditoriu.

Semináře a školení zaměřená na střednědobou a výkonnou orientovanou rozpočtování, která jsme uspořádali v letošním roce, jsou součástí širšího projektu. Tento projekt s názvem Budování institucionálních kapacit pro řízení veřejných financí a rizik, byl zahájen v roce 2000 uzavřením smlouvy mezi Fondem pro institucionální rozvoj Světové banky a Ministerstvem financí. Navázali jsme tak na předchozí velmi konkrétní spolupráci se Světovou bankou, při níž byly mimo jiné analyzovány, rozříděny a ohodnoceny rizikové faktory skryté v soustavě veřejných rozpočtů v České republice.

Projekt by měl podpořit vytváření podmínek pro minimalizaci nepříznivých vlivů těchto rizikových faktorů na vývoj rozpočtů. Byl proto zacílen do tří oblastí, které mohou stručně charakterizovat jako oblast řízení státního dluhu, problematiku vytváření moderní státní pokladny a strategii střednědobou a výkonnou orientovanou rozpočtování v České republice.

Významnou etapou projektu bylo zpracování expertních studií v každé z těchto oblastí. Problematiku střednědobou a výkonnou orientovanou rozpočtování pro nás zpracoval profesor University of Maryland pan Allen Schick, výsledkem jeho práce je zpráva „Strategie pro zavedení střednědobou a výkonnou orientovanou rozpočtování v České republice“.

Dalším krokem pak byla příprava vzdělávacího cyklu pro pracovníky Ministerstva financí a řady dalších institucí. Tento cyklus, speciálně zaměřený na řízení veřejných výdajů, střednědobou a výkonnou orientovanou rozpočtování, byl od počátku součástí projektu. Závěry a doporučení obsažená ve zmíněné zprávě a schválení nového zákona o rozpočtových pravidlech jen potvrdily správnost tohoto záměru.

Komu byly semináře a školení určeny?

Pro přípravu vzdělávacího cyklu jsme si vytkli několik cílů. Nechtěli jsme pouze seznámit pracovníky zabývající se rozpočtem s moderními, ve vyspělých zemích osvědčenými přístupy k rozpočtu. Naším záměrem bylo vytvořit prostor pro konfrontaci různých zkušeností a přístupů s moderními metodami, nenásilně podporovat motivaci ke změnám a rozšiřovat poznatky též mimo okruh přímých účastníků. Podle těchto kritérií jsme zvolili vzdělávací formy i strukturu účastníků.

pokračování na straně 2

Rozhovor s náměstkem ministra financí doc. Ing. Jiřím Volfem, CSc.

(pokračování ze str. 1)

Uspořádali jsme postupně čtyři pětidenní školení a dva dvoudenní semináře. Pětidenní školení měla totožný program a zúčastnilo se jich celkem více než 120 účastníků. Vedle zaměstnanců Ministerstva financí to byli zástupci prakticky všech ministerstev a ústředních orgánů, většinou ředitelé odborů či vedoucí oddělení zodpovědní za rozpočet příslušné rozpočtové kapitoly. Jsem rád, že se nám podařilo získat k aktivní účasti také zástupce Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické a Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity, i Nejvyšší kontrolní úřad.

Dvoudenní semináře byly určeny pro vysoké představitele ústředních orgánů, celkem se jich zúčastnilo více než třicet náměstků ministrů a vedoucích úřadů ústředních orgánů, včetně několika nejvyšších reprezentantů úřadů. Smyslem seminářů bylo především vytvoření platformy pro diskusi o nezbytnosti a smyslu dalších reformních kroků v oblasti veřejných rozpočtů.

Kdo byli autoři vzdělávacího cyklu a přednášející?

Školení a semináře připravil a obsahově zajistil Holandský ekonomický institut společně se Školou veřejných financí při holandském Ministerstvu financí. Pro tyto partnery jsme se rozhodli na základě výsledků výběrového řízení organizovaného podle pravidel Světové banky. Při výběru jsme hodnotili pozitivně jejich profesionální zkušenosti se vzděláváním pracovníků státní správy a také fungující zázemí pro takové činnosti.

Významnou roli při výběru však sehrála také nedávná, pro nás velmi zajímavá holandská zkušenost. Holandsko se před nemnoha lety vyrovnávalo s podobnými

negativními trendy ve vývoji veřejných rozpočtů, jaké zaznamenáváme u nás. Tvrdými systematickými kroky se však holandské vládě podařilo charakteristiky tohoto vývoje zásadně změnit. Holandští politici dnes řeší problémy, jak naložit s přebytky rozpočtu, při již dosažené převážně vysoké úrovni zajištění veřejných služeb.

Na jaké konkrétní otázky byla školení zaměřena?

Pětidenní školení byla zaměřena na problematiku řízení výdajů státního rozpočtu, na víceleté rozpočtování a na programové a výkonově orientované rozpočtování. Tato témata byla pojímána z hlediska současné situace a perspektiv v České republice, v konfrontaci se zkušenostmi z Holandska i s pozitivně hodnocenými trendy v dalších ekonomicky vyspělých zemích.

Lektoři kombinovali přednášky s diskusí a s řešením názorných příkladů, v průběhu každého dne se tyto formy práce střídaly. Účastníci pracovali v různých sestavených skupinách na analýze, návrzích řešení a prezentaci konkrétně definovaného problému.

Jak hodnotíte vzdělávací cyklus po jeho skončení, s jakými připomínkami účastníků jste se setkal?

Domnívám se, že semináře a školení naplnily cíle které jsme si stanovili. Sami účastníci je hodnotili převážně velmi pozitivně, za určité negativum označili někteří nedostatek času pro seznámení s detailními metodickými postupy. Tohoto potenciálního nedostatku jsme si byli vědomi již při přípravě programu školení. S ohledem na základní cíle vzdělávacího cyklu jsme však dali přednost pestré struk-

tuře účastníků a jí odpovídajícímu stupni zobecnění. Tím jsme se snažili vytvořit prostor k nastartování budoucích reformních kroků. Jejich příprava a prosazení bude snazší při vzájemném porozumění mezi ministerstvy, ostatními ústředními orgány, ministerstvem financí i odborníky z akademických kruhů.

Co byste označil za největší přínos seminářů?

Domnívám se, že semináře a školení poskytl především široký prostor pro popularizaci moderních přístupů k rozpočtu. Byla vytvořena možnost konfrontace odborných názorů a přístupů mezi odborníky představujícími reprezentativní spektrum institucí, odlišné profesionální zkušenosti, ale také odlišnou míru osobní motivace k podpoře a realizaci změn. Na těchto odbornických bude do značné míry závislá příprava a realizace případných dalších reformních kroků v soustavě veřejných rozpočtů.

Sami účastníci velmi dobře hodnotili také soubor odborných textů který byl sestaven v závislosti na programu školení. Jedná se o cíleně strukturovaný soubor textů v českém jazyce, z nichž některé se zabývají problematikou řízení veřejných výdajů obecně, jiné byly zpracovány speciálně pro využití v České republice.

Podle mého názoru přispěl nedávno ukončený vzdělávací cyklus ke zvýšení informovanosti o ověřených principech působících pozitivně na stabilitu veřejných rozpočtů i ke zvýšení motivace ke změnám u pracovníků státní správy, kteří by měli být tvůrci a nositeli těchto změn. Je také potěšitelné, že účastníci prokázali zájem o hledání komplexnějších přístupů a exaktnějších metod v rozpočtování spolu s prodlužováním časových horizontů rozpočtů ze střednědobé úrovně.

Znáte evropský program EQUAL?

Druhá polovina roku 2001 byla pro Národní vzdělávací fond obdobím intenzivních prací na implementaci evropské iniciativy (programu) EQUAL v České republice. V červnu totiž v návaznosti na rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí Vladimíra Špidly Česká republika jako jedna z prvních kandidátských zemí do tohoto evropského programu vstoupila.

Hlavním cílem programu EQUAL, který je součástí Evropského sociálního fondu, je podporovat rovný přístup k zaměstnání a vyvíjet a ověřovat postupy potlačující diskriminaci a nerovnosti na trhu práce. Podobně jako další evropské programy je založen na principu podpory konkrétních kvalitních projektů. V programu EQUAL je na evropské úrovni vymezeno celkem devět širších témat, k nimž se mají vztahovat témata jednotlivých projektů. Například první z devíti zmíněných témat je *Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné*. Projekty programu EQUAL uskutečňují skupiny partnerských organizací (tzv. rozvojová partnerství). Sdružují oproti jiným programům vyšší počty organizací (většinou 10 - 20), protože projekty tohoto programu patří (v podmínkách České republiky) k rozsáhlejším. V zemích EU jsou projekty podporovány z prostředků Evropského sociálního fondu. Protože to u nás jako v nečlenské zemi není možné,

je program EQUAL v ČR financován zčásti ze státního rozpočtu prostřednictvím MPSV a zčásti z programu Phare. Účast v programu EQUAL je zároveň důležitou přípravou na budoucí využívání Evropského sociálního fondu, protože umožňuje budovat náležité absorpční kapacity na úrovni národní i v regionech. V rámci MPSV, odpovědného za implementaci EQUAL v ČR, byl zřízen Monitorovací výbor jako rozhodovací orgán (v čele s náměstkem ministra JUDr. M. Fuchsem). Protože MPSV zároveň pověřilo NVF zajišťováním činnosti výkonného orgánu programu, vznikl v rámci NVF nový útvar - Národní kancelář EQUAL.

Intenzita prací NVF na implementaci EQUAL v posledních měsících vyplývala z toho, že Česká republika do programu vstoupila později než země EU, a proto musela dohánět jejich náskok. To se do konce roku 2001 díky mimořádnému

pracovnímu úsilí podařilo. Výsledky prací vykonaných během několika málo měsíců lze ukázat na několika příkladech. Byla dokončena analýza nerovností na českém trhu práce, tzv. evaluace ex-ante, kterou musí všechny účastnické země povinně vypracovávat. Ta identifikovala hlavní problémy relevantní pro EQUAL, na jejichž řešení by se měly zaměřit budoucí projekty. Je jich celkem 15 a jako příklad lze uvést téma *Reaktivace, inovativní postupy a podpora umístění na trh práce pro dlouhodobě nezaměstnané, nízkokvalifikované a marginalizované skupiny*.

Témata spolu s návrhem vhodných potenciálních řešitelských organizací a odborníků projednal Monitorovací výbor v říjnu jako východiska pro přípravu projektů. NVF vypracoval potřebné implementační dokumenty, například přihlášky projektů, příručky pro předkladatele, postupy hodnocení návrhů projektů, informační materiály. Na počátku listopadu 2001 NVF uspořádal zahajovací konferenci EQUAL, které se spolu s čelnými představiteli MPSV zúčastnilo asi 130 potenciálních předkladatelů projektů. Další vývoj předčil původní odhady.

Začátkem prosince totiž Národní kancelář EQUAL v NVF obdržela asi 80 předběžných návrhů projektů. Pak vyškolila tým hodnotitelů a zajistila vyhodnocení každého předběžného návrhu projektu třemi hodnotiteli. Tak byly identifikovány nejlepší návrhy projektů a také případy vhodného spojování několika tematicky podobných menších návrhů do jednoho rozsáhlejšího. Výsledky hodnocení byly v prosinci předloženy Monitorovacímu výboru k projednání a schválení.

pokračování na straně 4

Znáte evropský program EQUAL?

(pokračování ze str. 3)

Na začátku ledna vyhlásilo MPSV veřejnou výzvu pro veškeré české organizace k účasti na projektech programu EQUAL. Schválené předběžné návrhy projektů tak budou dále zlepšovány, včetně rozšiřování rozvojových partnerství o další české organizace a projednání spolupráce českých rozvojových partnerství se zahranič-

ními. Předpokládá se, že z konečných návrhů projektů EQUAL bude na konci dubna vybráno 9 - 12 nejlepších, které pak budou v dalším období uskutečňovány. Jak je pro projekty programu EQUAL příznačné, pomohou vypracovat nové metody a postupy začleňování znevýhodněných osob do zaměstnání, přispějí ke

zlepšení politiky zaměstnanosti a jejímu sblížení s politikou evropskou. Další práce NVF spjaté s implementací EQUAL za dosažení těchto cílů stojí.

Informace o EQUAL jsou k dispozici na nově vytvořené části webových stránek NVF, a to na adrese www.nvf/equal.

Ing. Jaromír Coufalík, CSc.

Studie o vzdělávání dospělých

Koncem listopadu 2001 v NVF úspěšně proběhlo závěrečné oponentní řízení studie *Vzdělávání dospělých v rámci celoživotního učení*. Tuto analytickou studii vypracoval řešitelský tým NVF a externích spolupracovníků v krátkém období od srpna do října na základě veřejné zakázky

Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jde o analytickou studii, která porovnává stav a vývoj vzdělávání dospělých v zemích EU a v ČR a především navrhuje, jak vzdělávání dospělých u nás zlepšit v oblasti financování, zajišťování kvality a podpůrných a informačních

systémů. Vyústěním studie je soubor návrhů pro zadavatelské ministerstvo a další organizace, jejichž uskutečnění by pomohlo zlepšit neutěšený stav vzdělávání dospělých u nás.

JC

Editorial

(pokračování ze str. 1)

Sekce RLZ rozpracuje doporučení vymezená *Strategií rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku*. Jedním z hlavních úkolů bude vytvoření odborného zázemí pro rozhodovací procesy týkající se rozvoje a využívání lidského potenciálu naší země.

Za každým malým puntíkem je spousta práce, od udržování informačních zdrojů a znalosti situace u nás i v zahraničí, programování, vyjednávání o finančním krytí, metodické rozpracování pravidel a organizace, až po vlastní realizaci, finanční management a vedení dokumentace. Každý program má jiná pravidla, stojí za ním konkrétní týmy pracovníků NVF.

Nemám ve zvyku se příliš často ohlížet zpět, protože náš život je stále plný nových úkolů, výzev a možností a zatím

nás dostatečně vytěžuje a nutí dívat se spíš před sebe. Přesto jsem si dobře vědoma, kolik jsme museli zvládnout v uplynulém roce práce a kolik kvalitních výstupů vzniklo. Uvažuji pochopitelně o tom, čím to je, že přes všechny těžkosti a překážky nás pořád baví, co děláme, hledáme lepší a správnější řešení, sedíme do večera v kanceláři a obklopujeme se odborníky ze všech koutů naší vlasti, experimentujeme a ověřujeme své výsledky s kolegy doma i ve světě. Myslím, že tahle plodná atmosféra je dána především velikou koncentrací lidí, kterým „jde o věc“.

Proto bych chtěla poděkovat všem, kteří také věří, že je správné usilovat o dobré věci, že slušnost, zodpovědnost, kompetentnost mají smysl. Děkuji svým blízkým

kolegům i spolupracovníkům, kteří se podílejí na jednotlivých projektech, kolegům z ministerstev, výzkumných ústavů, podniků, škol, nevládních organizací, svazů zaměstnavatelů či odborů. Všem, kteří jsou odborníky na svých místech. Zvláště bych chtěla poděkovat našim partnerům v regionech, s nimiž jsme letos spolupracovali velmi intenzivně a kteří vnesli do naší práce novou kvalitu, chuť a dynamiku.

Přeji vám všem osobní i pracovní štěstí v roce 2002!

PhDr. Miroslava Kopicová,
ředitelka NVF